

Χάρτης δίφυλλος
0,254×0,180

1812, Νοεμβρίου 12
Σίφνος

Ὁ Ἡλίας Μωραΐτης δανείζεται παρὰ τῆς κυρίας Μαρίας συζύγου τοῦ μακαρίτου Νικολάου Γρυπάρη γρόσια ἑκατὸν ἐνενήκοντα, σίγουρα τῆς γῆς, ἐπὶ τόκῳ δέκα τοῖς ἑκατὸν ἐτησίως, ἀποδοτέα ἐντὸς διμήνου. Παρελθούσης τῆς προθεσμίας ταύτης ἀπράκτου, ὁ ὀφειλέτης θὰ ὑποχρεοῦται νὰ καταβάλῃ τόκον τρία ἐπὶ τοῖς ἑκατὸν μηνιαίως, ὑποσχόμενος ἐπὶ πλέον νὰ καταβάλῃ εἰς τὴν δανείστριαν πᾶσαν βλάβην ἀνεξαιρέτως ἣν θὰ ὑφίστατο ἀναγκαζομένη τυχὸν νὰ προσφύγῃ δικαστικῶς πρὸς ἄσκησιν τῆς ἐκ τῆς ὁμολογίας ἀξιώσεώς της. Πρὸς ἀσφάλειαν ταύτης ὁ ὀφειλέτης ἐκδίδει ὑπὲρ αὐτῆς τὴν παροῦσαν ὁμολογίαν, ὑπογεγραμμένην παρ' αὐτοῦ ἰδιοχείρως καθὼς καὶ παρ' ἀξιοπίστων μαρτύρων.

Ἡ δανείστρια εἶναι ἡ Μαρία χήρα τοῦ Νικολάου Γρυπάρη. Ἐκ τοῦ ἐγγράφου τούτου πληροφορούμεθα, ὅτι ὁ Νικόλαος Γρυπάρης κατὰ Νοέμβριον τοῦ 1812 δὲν εὑρίσκεται πλέον ἐν τῇ ζωῇ· ἦτο δὲ οὗτος υἱὸς τοῦ Ἀντωνίου Γρυπάρη, ὅστις ἐν ἔτει 1792 δὲν ἔζη πλέον. Περὶ τοῦ ὀφειλέτου Ἡλία Μωραΐτη οὐδὲν ἕτερον γνωρίζω, εἰμὴ ὅτι ἦτο ράπτης (στίχ. 5 δευτέρας σελίδος).

Τὸ ἔγγραφον εἶναι ὁμολογία, περὶ τῆς ὁποίας καὶ περὶ τῶν πρὸς ταύτην συνδεομένων νομικῶν ζητημάτων βλέπε κυρίως 13. Τὸ αὐτὸ ἐπίσης ἔγγραφον ἐν σχέσει πρὸς τὸν ὄρον σίγουρα τῆς γῆς. Τὸ παρὸν εἶναι ἐπίσημον, διότι ἐπικυροῦται ὑπὸ τοῦ ἀρχιεπισκόπου Σίφνου Καλλινίκου (στίχ. 1). Συντάκτης αὐτοῦ εἶναι ὁ Πέτρος Μπάος, ὅστις ὑπογράφει καὶ ὡς μάρτυς (στίχ. 17). Εἶναι, ὡς φαίνεται, γεγονὸς ὅτι γενικῶς οἱ ἐπίσκοποι ἐπὶ τουρκοκρατίας εἶχον ἰδίους συμβολαιογράφους, οἵτινες συνέτασσον διάφορα νομικά κυρίως ἔγγραφα. Τοῦτο ὅμως, τὸ ὁποῖον ὑποστηρίζει ὁ Ν. ΜΟΣΧΟΒΑΚΗΣ, Τὸ ἐν Ἑλλάδι Δημόσιον δίκαιον ἐπὶ Τουρκοκρατίας, Ἀθῆναι 1882, σελ. 59, σημ. 1, καὶ ὁ Γ. Α. ΦΟΝ ΜΑΟΥΡΕΡ, Ὁ Ἑλληνικὸς Λαός, 1, μετάφρ. Ε. Καρασιάθη, Ἀθῆναι 1943, § 150, δὲν ἔχει ἐπιβεβαιωθῇ ἀπολύτως. Ὡς πρὸς τὴν Νάξον βλέπε Ι. ΒΙΣΒΙΖΗ, Οἱ κοινοὶ καγκελλάριοι τῆς Νάξου ἐπὶ Τουρκοκρατίας, ἐν Ἀρχ. Ἰδ. Δικαίου 12, 1945, σελ. 88 ἐπ., καὶ εἰς ἀνάτυπον, Ἀθῆναι 1945, εἰς ὃ παραπέμπω καὶ ὡς πρὸς τὴν Σύρον· Α. Θ. ΔΡΑΚΑΚΗ Ἡ Σύρος ἐπὶ Τουρκοκρατίας, Ἐρμούπολις Σύρου 1948, σελ. 223. Βλέπε καὶ 30. Προκειμένου ὅμως περὶ τῆς Σίφνου, ἀμφιβάλλω ἂν συνέβαινε τοιοῦτό τι. Εἰς τὴν περίπτωσιν μάλιστα τοῦ παρόντος ἐγγράφου, νομίζω ὅτι τοῦτο συνετάχθη ὑπὸ τοῦ Πέτρου Μπάου (στίχ. 17), ἔπειτα δ' ἐπεκυρώθη ἢ ἐδόθη ἢ ἄδεια, ὅπως σημειωθῇ (στίχ. 1) ὅτι τὸ ἐπιβεβαιοῖ, ἦτοι τὸ ἐπικυρώνει, ὁ ἀρχιεπίσκοπος Καλλίνικος, προσδίδων οὕτως εἰς αὐτὸ κῦρος ἀναμφισβήτητον, οὗ ἕνεκα τὸ ἔγγραφον ἀποκτᾷ ἐπίσημον χαρακτῆρα.

Τὸ δάνειον εἶναι ἀποδοτέον ἐντὸς διμήνου μὲ τόκον 10 % ἐτησίως. Οὗτος κατὰ

τὴν μαρτυρίαν τοῦ 63 (στίχ. 8 - 9) ἦτο ὁ κατ' ἔθιμον ἰσχύων ἐν Σίφνῳ ἐπιτροπόμενος. Συμφωνεῖται ὅμως ὅτι παρελθούσης τῆς διορίας (δηλαδή τῶν δύο μηνῶν,) καὶ δὲν ἤθελε πληρωθῶσι (τὰ ἄνωθι, δηλαδή, γρόσια), γὰρ τρέχουν πρὸς τρία τὰ ἑκατὸ τὸν μῆνα (στίχ. 8-9). Συμφωνεῖται ἐπὶ πλέον ὅτι: ἂν ἤθελε βιασθῇ ἡ ἀρχόντισσα καὶ πάει εἰς κρίσιν τὴν ὁμολογίαν τότε γὰρ πληρώνη ὁ ἡλίας, ὅλα τὰ γτάνα τῆς κρίσεως.

Πάντες οἱ ἀνωτέρω ὅροι εἶναι λίαν ἐνδιαφέροντες ἀπὸ νομικῆς ἀπόψεως.

Ἐν πρώτοις τό: πάει εἰς κρίσιν τὴν ὁμολογίαν πιστοποιεῖ δύο τινά: α) Ὅτι τὸ δάνειον κατὰ τὴν περίοδον ταύτην κατηρτίζετο ἔγγραφως καὶ ἐπομένως ὅτι τὸ ἔγγραφον ἦτο συστατικὸν τούτου στοιχείου· διότι τὸ ἔγγραφόν μας τονίζει, ὅτι ἡ δικαστικὴ προσφυγὴ θὰ ἀφορᾷ εἰς τὴν ἀσκησιν τῶν ἐκ τῆς ὁμολογίας ἀπορρεουσῶν ἀξιώσεων τῆς δανειστρίας. Τοῦτο δὲ ἐπειδὴ τὸ δάνειον ἐνσωματοῦται εἰς τὴν ὁμολογίαν· αὕτη ἀποτελεῖ τὸ δάνειον. Ἡ δανείστρια τὴν ὁμολογίαν πάει εἰς κρίσιν. Περὶ τούτου τὸ ἔγγραφον εἶναι χαρακτηριστικὸν καὶ κατηγορηματικόν, διασκεδάζει δὲ οἵανδήποτε δυναμένην νὰ γεννηθῇ ἀμφιβολίαν. Τὸ γεγονὸς τοῦτο εἶναι σύμφωνον πρὸς τὰς ἀπὸ τῆς ἑλληνιστικῆς περιόδου δημιουργηθείσας ἐν τῷ ἑλληνικῷ δικαίῳ ἀρχὰς καὶ διηκούσας ἔκτοτε δι' ὅλης τῆς ἱστορίας τοῦ ἑλληνικοῦ δικαίου. Κατὰ τὸ ἑλληνιστικὸν δίκαιον ἡ συγγραφὴ συνίστα τὸ δάνειον, ἔξ οὗ καὶ ὁ ὅρος συγγραφὴ δανείου. Βλέπε E. RABEL, ἐν Zeits. Sav.-Stif. R. A. 38, 1907, σ. 319 ἐπ.· A. B. SCHWARZ, *Die öffentliche und private Urkunde im römischen Aegypten*, Leipzig 1920, σελ. 63 ἐπ., 146 ἐπ.· V. ARANGIO-RUIZ, *Lineamenti del sistema contrattuale nel diritto dei papiri*, Milano 1927, σελ. 57 ἐπ. Ἡ ὁμολογία ἢ συγγραφὴ ὑπῆρξε, κατὰ κανόνα, παραλλήλως πρὸς τὴν ἔγγραφον κατάρτισιν αὐτοῦ, συστατικὸν τοῦ δανείου εἰς τὸ βυζαντινὸν δίκαιον. Πρβλ. Ἐκλογῆς X, 2· Προχείρου *Ἡνυξημένου*, 28, 3· ARMEΝΟΠΟΥΛΟΥ, Ἑξάβιβλος, III, 3, 6 (ὁμολογία)· Προχείρου *Νόμον* XVI, 12· Ἐπαναγωγῆς, XXVIII, 13· Ἐπιτομῆς, XVIII, 60. Ἐτι ἐντονωτέρα κρατεῖ ἡ ἔγγραφος ἀρχὴ εἰς τὸ μεταβυζαντινὸν δίκαιον. Βλέπε ΘΕΟΦΙΛΟΥ ΕΠΙΣΚΟΠΟΥ ΚΑΜΠΑΝΙΑΣ, *Πρόχειρον Νομικόν*, ἐκδιδόμενον ὑπὸ E. Ταπεινοῦ καὶ K. Βασιλειάδου Κωνσταντινουπόλις 1887, Κεφ. ΚΕ', σελ. 207, καὶ ΚΣΤ', σελ. 209 ἐπ.· *Συνταγμάτιον Νομικόν Ἀλεξάνδρου Ἰωάννου Ὑψηλάντου Βοεβόδα Ἡγεμόνος πάσης Οὐγγροβλαχίας 1780*, ἐκδιδόμενον ὑπὸ Π. Ζέπου, Ἀθῆναι 1936, XXIV, § γ', ἐφ' ἧς βλέπε ὅσα ἀναφέρει ὁ ἐκδότης ἐν σελ. 84 ἐπ.· ἐπίσης 13· β) ὅτι πρωταρχικὴ σημασία ἀποδίδεται εἰς τὴν ὁμολογίαν καθ' ἑαυτήν, ἥτοι εἰς τὸ χαρτίον, ἐν τῷ ὁποίῳ ἐνσωματοῦται τὸ δάνειον· αὕτη εἶναι τὴν ὁποίαν θὰ πάει εἰς κρίσιν ἐνδεχομένως ἡ δανείστρια. Ἐὰν οἱ συμβαλλόμενοι καὶ ὁ γραφεὺς ἐνεφοροῦντο ὑπὸ τῶν ρωμαϊκῶν νομικῶν ἀντιλήψεων, καθ' ἃς διὰ τῆς μεταβιβάσεως τῆς κυριότητος τῶν χρημάτων καὶ τῆς συνεπείᾳ ταύτης συνάψεως τοῦ δανείου ἐδημιουργεῖτο ἀπαίτησις τοῦ δανειστοῦ κατὰ τοῦ ὀφειλέτου πρὸς ἀπόδοσιν αὐτοῦ κατὰ τὴν συμφωνίαν, δυναμένην ν' ἀσκηθῇ δικαστικῶς, θὰ ἔλεγον εἰς τὸ ἔγγραφον ἀπλῶς ὅτι: ἐὰν καὶ ἤθελε βιασθῇ ἡ ἀρχόντισσα νὰ πάη εἰς κρίσιν γὰρ πληρώνη ὁ ἡλίας κτλ.

Ἐδῶ ὁμῶς ὁμιλεῖ περὶ καταγωγῆς τῆς *ὁμολογίας* εἰς κρίσιν, οὐχί, προφανῶς, ὥς τοῦ ἐγγράφου τοῦ ἀποδεικνύοντος ἀπλῶς τὴν ὑπαρξιν τοῦ δανείου, ἀλλὰ τοῦ ἐνσωμάτου πράγματος, ὅπερ ἀποτελεῖ οἶονεὶ τὸ ἀντικείμενον τῆς διαφορᾶς. Εἶναι ἐπομένως καὶ ἐνταῦθα ἔκδηλος, ὥς νομίζω, ἡ ἀντίληψις, ἣν ἐτόνισα ἐξ ἀφορμῆς τοῦ 2. Τὸ γεγονὸς τοῦτο, συνέπειαν φυσικὴν ἀποτελοῦν τῆς ἀρχῆς τοῦ ἐλληνικοῦ δικαίου, ὅτι αἱ συμβάσεις ὀφείλον νὰ καταρτίζωνται ἐγγράφως, διηυκόλυνε τὴν ἀποδοχὴν, ἐν Σίφνῳ τοῦλάχιστον, τῆς ἐν τῇ μεσημβρινῇ Ἰταλίᾳ κατὰ τὸν μεσαῖωνα καὶ τοὺς μεταγενεστέρους αὐτοῦ χρόνους κρατησάσης ἀντιλήψεως, ὅτι ἡ ἐκχώρησις τῆς ἀπαιτήσεως ἐπραγματοποιεῖτο διὰ τῆς πωλήσεως τοῦ ταύτην ἐνσωματοῦντος *instrumentum*, τὸ ὁποῖον ὁ κάτοχος ἠδύνατο νὰ πάῃ εἰς κρίσιν καὶ ἐπομένως νὰ κἀνῃ τὴν ὀμπλιγατσίον κατὰ τὴν ἔκφρασιν τοῦ ἐγγράφου 2.

Ἔτερον ἐνδιαφέρον ἀποτελεῖ ὁ ὅρος, καθ' ὃν, παρελθούσης τῆς διμήνου πρὸς ἀπόδοσιν προθεσμίας, ὁ ὀφειλέτης ὑποχρεοῦται νὰ καταβάλῃ εἰς τὴν δανείστριαν τόκον 3 % μηνιαίως: νὰ τρέχουν (τὰ γρόσια) πρὸς τρία τὰ ἑκατὸ τὸν μῆνα. Πρόκειται περὶ ποινῆς συμφωνουμένης διὰ τὴν περίπτωσιν ὑπερημερίας. Δὲν δύναμαι ἀτυχῶς, ὥς στερούμενος ἐπαρκῶν στοιχείων, ν' ἀποφανθῶ, ἂν οἱ συμπεφωνημένοι οὗτοι τόκοι ὑπερημερίας ὑπὸ τὴν ἔννοιαν τοῦ *ἐπιτιμίου* ἐπὶ χρηματικοῦ δανείου ἦσαν καταβλητέοι ἐπὶ πλεον τῶν τακτικῶν τόκων ὑπερημερίας, ἥτοι ἂν ἦσαν καταβλητέοι καὶ οἱ μὲν καὶ οἱ δέ, καίτοι τείνω νὰ τὸ πιστεύσω. Ἐπίσης δὲν γνωρίζω ἂν ἐπὶ τουρκοκρατίας ἀνεγνωρίζοντο καθ' ὅλου νόμιμοι τόκοι ὑπερημερίας. Πάντως ἡ συμφωνία περὶ καταβολῆς τόκων ὑπερημερίας ὑπερτέρων τῶν συμβατικῶν, οἵτινες κατὰ τὸ διὰ τοῦ 63 παραδιδόμενον ἐθιμικὸν δίκαιον τῆς Σίφνου περιορίζοντο εἰς 10 %, ἀντιτίθεται πρὸς τοὺς κανόνας τοὺς καὶ ἐν τῷ ἰουστινιανείῳ γενομένους δεκτοὺς ὁρισμοὺς τοῦ ρωμαϊκοῦ δικαίου, τοὺς ἐπιτρέποντας, κατὰ τὸν *Μοδεστίνον*: *poenam pro usuris stipulari nemo supra modum usurarum licitum potest*. Βλέπε καὶ D. 22, 1, 32 § 2· 30, 39, § 1· C. 4, 35, 19. Τοῦναντίον, εἶναι τοῦτο σύμφωνον πρὸς τὰς ἀρχὰς τοῦ ἐλληνικοῦ, διότι, κατὰ τὴν ἐλληνιστικὴν περίοδον, ἐπὶ χρηματικῶν δανείων, ἡ συμφωνία περὶ καταβολῆς ἐν περιπτώσει ὑπερημερίας τόκων μειζόνων τῶν νομίμων, ἐκ παραλήλου δὲ πρὸς τοὺς ἐκ τοῦ νόμου τόκους ὑπερημερίας, ἐπετρέπετο καὶ ἀπετέλει τὸν κανόνα (βλέπε A. BERGER, *Die Strafklauseln in den Papyrusurkunden*, Leipzig u. Berlin 1911, σελ. 122· R. TAUBENSCHLAG, *The Law of greco-roman Egypt in the light of the Papyri, 332 BC-640 A.D.*, 2nd ed. Warszawa 1955, σελ. 345). Ἡ συνήθεια αὕτη κατάγεται ἐκ τοῦ ἀρχαίου ἐλληνικοῦ, ὅπερ ἐπέτρεπε τὴν συμφωνίαν περὶ καταβολῆς ἐκ μέρους τοῦ ὀφειλέτου ἡμιολίου, δηλ. τοῦ ἐνὸς καὶ ἡμίσεος, ἐνίοτε δὲ καὶ τοῦ διπλασίου τῆς συμβατικῆς παροχῆς ἐν περιπτώσει παραβάσεως τῆς συμβάσεως (L. BEAUCHET, *Histoire du droit privé de la république Athénienne*, 4, Paris 1897, σελ. 430· J. H. LIPSIIUS, *Das attische Recht und Rechtsverfahren*, Leipzig 1915, σελ. 688 in fine ἐπ. L. MITTEIS, *Reichsrecht und Volksrecht in den*

östlichen Provinzen des römischen Kaiserreiches, Leipzig 1891, σελ. 510· E. BALOGH, *Zur Frage der Verzugszinsen*, Berlin 1928, τὰς σημειώσεις τῶν σελίδων 352, 353, 354, 355 ἐπ.). Ὑπὸ τὴν μορφήν τῶν *προστίμων*, ἤτοι τοῦ ἐνὸς καὶ ἡμίσεος ἢ τοῦ διπλασίου τῆς παροχῆς, ἡ συνήθεια αὕτη ἐκράτησε καθ' ὅλην τὴν περίοδον τοῦ βυζαντινοῦ καὶ τοῦ μεταβυζαντινοῦ δικαίου (Γ. ΜΑΡΙΔΑΚΗ, *Τὸ ἀστικὸν δίκαιον ἐν ταῖς Νεοραῖς τῶν Βυζαντινῶν αὐτοκρατόρων*, Ἀθῆναι 1922, σελ. 218 ἐπ.). Βαθέως ἐπομένως ἐρριζωμένη εἰς τὰς νομικὰς ἀντιλήψεις τῶν Ἑλλήνων, ἐμφανίζεται καὶ κατὰ τὴν περίοδον ταύτην ἐν τῷ παρόντι ἐγγράφῳ καὶ μάλιστα ὑπὸ τὴν ἀπροκάλυπτον ἀντίθεσιν πρὸς τὰς ἀνωτέρω μνημονευθείσας ἀπαγορεύσεις τοῦ ρωμαϊκοῦ δικαίου, προδιδούσας ἀναβίωσιν τῶν ἀντιλήψεων τοῦ ἐλληνιστικοῦ, καθ' ὃ μάλιστα, κατὰ περισωθὲν *διάγραμμα* τῆς ἐποχῆς τοῦ Αὐγούστου, ἠδύναντο ν' ἀπαιτηθοῦν τόκοι ὑπερημερίας 24 % (βλέπε A. C. JOHNSON, *Roman Egypt to the reign of Diocletian*, Baltimore 1936, σελ. 451· L. MITTEIS, *Gründzüge und Chrestomathie der Papyruskunde*, II, 1, Leipzig 1912, σελ. 118). Βλέπε ἐν τούτοις καὶ ὑπὸ ὅρους ἀπαγόρευσιν τοκοληψίας καὶ ἐνδεχομένως τὸ ἐπιτρεπόμενον ὕψος τοῦ ἐπιτοκίου διὰ τὰς Ἀθήνας εἰς φιρμάνιον τοῦ Σουλτάνου Μαχμούτ Α' τοῦ ἔτους 1742, ἐν Δ. ΓΡ. ΚΑΜΠΟΥΡΟΓΛΟΥ, *Μνημεῖα τῆς Ἱστορίας τῶν Ἀθηναίων*, 2^α ἔκδ., Ἀθῆναι 1891, σελ. 345 ἐπ.

Εἶναι ὄντως ἀξία πολλῆς προσοχῆς ἡ ρήτρα, καθ' ἣν ὁ ὀφειλέτης ἀναλαμβάνει τὴν ὑποχρέωσιν, ὅπως, ἐὰν ἡ δανείστρια ὑποχρεωθῇ νὰ καταφύγῃ εἰς τὸ δικαστήριον πρὸς ἄσκησιν τῆς ἀξιώσεώς της: *πληρώνη ὅλα τὰ ντάνα τῆς κρίσης* (στίχ. 12-13), ἢ πᾶσαν τὴν ἐκ τῆς ἀνάγκης ὅπως καταφύγῃ εἰς δικαστικὴν ἐπιδίωξιν τῆς ἀπαιτήσεώς της προσγιγνομένην εἰς αὐτὴν ζημίαν. Αὕτη ἀποτελεῖ καὶ ἑτέραν ρήτραν προστιθεμένην εἰς τὴν περὶ καταβολῆς τόκου 3 % μηνιαίως τοῦ στίχου 8-9, ἀποτελεῖ δὲ, κατ' ἐμέ, ἀναβίωσιν τῆς εἰς τοὺς παπύρους τῆς ἐλληνιστικῆς Αἰγύπτου ἀπὸ τῆς περιόδου τῶν Πτολεμαίων μέχρι καὶ τῆς βυζαντινῆς προσθέτως ἐπίσης συμφωνουμένης ρήτρας περὶ καταβολῆς τῶν *βλαβῶν* μόνον, εἴτε τῶν *βλαβῶν καὶ δαπανημάτων*, εἴτε εἰς τὸ ἀπλοῦν εἴτε εἰς τὸ διπλοῦν (βλέπε A. BERGER, *ἐνθ' ἄνωτ.*, σελ. 27 ἐπ.). Ἡ περὶ καταβολῆς ὅμως *ὅλων τῶν ντάνων τῆς κρίσης* συμφωνία δὲν ἀποτελεῖ πρόσθετον ποινικὴν ρήτραν, ὅπως δὲν ἀποτελεῖ πρόσθετον τοιαύτην εἰς τὸ δίκαιον τῶν παπύρων ἢ συμφωνία περὶ καταβολῆς τῶν *βλαβῶν καὶ δαπανημάτων*, εἰμὴ μόνον ἐφ' ὅσον συμφωνεῖται ἢ καταβολὴ αὐτῶν εἰς διπλοῦν, κατὰ τὴν λίαν εὐστοχον παρατήρησιν τοῦ A. BERGER, *ἐνθ' ἄνωτ.*, σελ. 82. Νομίζω ὅμως ὅτι καὶ ἐδῶ τὰ ἔξοδα τῆς δίκης ἀντιπροσωπεύουν τὸ διαφέρον, ὅπως τὰ *βλάβη καὶ δαπανήματα* τῶν παπύρων ὑπὸ τὰς ὑπὸ τοῦ A. BERGER, *ἐνθ' ἄνωτ.*, ἐκτιθεμένας προϋποθέσεις, διότι ἡ ρήτρα αὕτη ἀκολουθεῖ ἀμέσως τὴν περὶ προσφυγῆς εἰς τὸ δικαστήριον, ὅπερ σημαίνει ὅτι ἡ δανείστρια ἀξιοῖ τὴν καταβολὴν τῶν *ντάνων* ἐκ παραλλήλου πρὸς τὴν ἐκτίσιν τοῦ χρέους, δηλ. τὴν ἐξόφλησιν τῆς κυρίας ὑποχρεώσεως τοῦ ὀφειλέτου· ἐπίσης διότι τό: *ὅλα τὰ ντάνα* περιλαμβάνει ὑπὸ διάφορον διατύπωσιν, λόγῳ τῆς ἀποστάσεως τοῦ

χρόνου ἣτις χωρίζει τὸ παρὸν ἀπὸ τοὺς παπύρους ἐκείνους, τὰ τε βλάβη καὶ τὰ δαπανήματα τῶν τελευταίων τούτων. Ἐν ἄλλοις λόγοις ἡ δανείστρια ἀξιοῖ καὶ συμφωνεῖ τὴν ὑπὸ τοῦ ὀφειλέτου παροχὴν εἰς ταύτην πλήρους ἀποζημιώσεως.

Εἰς τὴν δευτέραν σελίδα σημειοῦται ὅτι ὁ ὀφειλέτης κατέβαλεν εἰς τὴν δανείστριαν ἔναντι τοῦ χρέους του τὴν 4^{ην} Ἰανουαρίου 1815 γρόσια 70· ὁμοίως τὴν 16^{ην} Νοεμβρίου τοῦ ἰδίου ἔτους 1825 γρόσια 40 καὶ ὅτι συμψηφίζει εἰς τὴν αὐτὴν ὁμολογίαν τὴν αὐτὴν ἡμερομηνίαν γρόσια 16.10, ἅτινα ἡ δανείστρια ὀφείλει εἰς τὸν ὀφειλέτην διὰ γραφικὰ ὁποῦ μοῦ ἔρραψε ροῦχα τοῦ παιδίου καὶ κοντογοῦνι δικό μου (δηλ. αὐτῆς τῆς δανειστρίας). Ἡ ἀναγραφὴ τῶν ἀνωτέρω καταβολῶν ἦτο ἀπαραίτητον νὰ γίνῃ, εἰς ἐκπλήρωσιν ἀρχῆς δι' ὅλης τῆς ἐξελίξεως τοῦ ἑλληνικοῦ δικαίου διηκούσης, περὶ ἧς βλέπε 16, 21 καθὼς καὶ τὸν τίτλον XXIV § γ' τοῦ *Συνταγματίου Νομικοῦ Ἀλεξάνδρου Ἰωάννου Ὑψηλάντη Ἡγεμόνος πάσης Οὐγγροβλαχίας*, 1780, (ἔκδοσις Π. Ζέπου, Ἀθῆναι 1936), ἐν ᾧ, διὰ τὸ ἔγκυρον τῆς μερικῆς καταβολῆς χρέους ἀπαιτεῖται ρητῶς νὰ σημειωθῇ τὸ γεγονὸς ὀπισθεν τῆς ὁμολογίας.

Περὶ τοῦ ἀρχιεπισκόπου Σίφνου Καλλίνικου βλέπε Π. ΖΕΡΛΕΝΤΗ, *Ἱστορικαὶ ἔρευναι περὶ τὰς Ἐκκλησίας τῶν νήσων τῆς Ἀνατολικῆς Μεσογείου Θαλάσσης*, 1, Ἑρμούπολις 1913, σελ. 147 ἑπ.

1 ὁ Σίφνου Καλλίνικος ἐπιβεβαιοῖ :

2 διὰ τῆς παρούσης ὁμολογίας καὶ καθολικῆς ἀποδείξεως φανερώνει καὶ ὁμολο-
3 γεῖ ὁ κάτωθεν ὑπογεγραμμένος ἡλίας μωραΐτης, ὅτι ἔλαβεν δανειακῶς
4 διὰ χρεῖαν του, παρὰ τῆς κεραῖ μαρίας γυναικὸς τοῦ ποτὲ νικολάου γρυπάρη,
5 γρόσια τὸν ἀριθμὸν ἑκατὸν ἐνενήκοντα γρό(σια) 190 σίγουρα τῆς γῆς. μὲ διά-
6 φορον τὰ δέκα ἔντεκα τὸν χρόνον, ὑποσχόμενος ὁ ἄνωθεν δανεισθεὶς εἰς
7 διορίαν δύο μηνῶν, νὰ τὰ πληρώνῃ εὐχαρίστως κεφάλαιον καὶ διάφο-
8 ρον, παρελθούσης τῆς διορίας καὶ δὲν ἤθελε πληρωθῶσι, νὰ τρέχουν πρὸς
9 τρία τὰ ἑκατὸ τὸν μῆνα, διὸ εἰς τὴν περὶ τούτου ἔνδειξιν ἔγινεν ἡ πα-
10 ροῦσα ὁμολογία ὑπογεγραμμένη ἰδιοχείρως του καὶ παρὰ ἀξιοπίστων μαρτύ-
11 ρων διὰ ἀσφάλειαν, προσέτι ὑπόσχεται ὁ ἄνωθεν ἡλίας, εἰὰν καὶ ἤθελε βια-
12 σθῇ ἡ ἀρχόντισσα καὶ πάει εἰς κρίσιν τὴν ὁμολογίαν νὰ πληρώνῃ ὁ ἡλί-
13 ας, ὅλα τὰ ντάνα τῆς κρίσης.

14 1812 : νοεμβρίου : 12 : σίφνος

2^α X. 15 ἡλίας μωραΐτης βεβαιών(ω) τάνωθεν καὶ ὑπόσκομαι

3^η X. 16 Κωνσταντῖνος Σακελλαρίου μπάος μάρτυς

1^η X. 17 <πέτρος μπάος γράψας μαρτυρῶ

